

इत्येनमः
सिकोति.

२३

प२

६३ सतोभार द्वाजस्य तासौ निस्पातिद्वार नादेय पक्षो नेद्वार द्वाजस्य मते ते
नान्यस्योद्व भ्रम मत्र संयहः अज नोऽकारथा न्वापस्ता स्प निद्वथ लिखे
उपम स नार्द्व द्वि सानिद्व का इन्वा लिखिसे इभयेत नचस्तु द्वाही नामधि
विकस्यः शंक्यः अच स्तास्वरिति उपदेशे तत् इति च योग द्वाप्रापित स्पेवदि
प्रतिषेध स्पभा द्वा जनिवमो निवर्तकः अन्तर स्पेति न्याया त विवविथ वि
येथ आजिथ विषयः विषयविधाप विषय विषयम चेता अजिता चेत् २३
ति अजिस्पति अजतु अजत अजेत प्रीयात साचि वृद्धि परस्मैपदेषु
इगन्तां गत्य क्तिः स्या परस्मैपदे परे साचि अवैषीत आजीत अवैष्य

इति ध्यात्वा इष्टान् स्मरन्

साहित्य सा
स्य

२२

22

३२

नं २
 अर्द्धधातुकैश्चिष्येदिति नेत्रस्योत्पत्तेः प्रागेव धीभावो ह्यसिद्धा घटि-येदीप-तइत्यादि सिद्धाति परसप्तम्यां तु पइ-नस्यादिति भावः पर-
 अर्द्धधातुकस्याविसयत्वात्पहशब्दात्तुकाग्रिपत्तिरिति धीभावस्यैव विप्रसंगः एतच्च ननु मतेति सूत्रे केपठे स्यान्न ३

CC-0. Digitized by eGangotri, Kamalakar Mishra Collection, Varanasi

उक्तपत्रावन्तमवतिष्ठतोऽनुयायः

इयेनमः
सिकोति.

चाध्यामधिकासप्ततिविंशतिः
७२॥

२१

अथ द्विसप्ततिर्ध्रुवः ताः परस्मैपदिनः शुच शोके शोचति कुचशब्दे तारे
कोचति कुच कुचकोटि रक्षापीभावयोः अनिरितामिति नलोपः कुच्चात्
कुच्चात् कुच अपनपने अचु गति पूजनयोः अच्चात् गतो नलोपः
पूजापातु अच्चात् अचु च अचुत् अचुत् अचुत् अचुत् अचुत् अचुत् अचुत् अचुत्
अच्चात् अच्चात् अच्चात् अच्चात् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् २१
अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत्
अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत्
अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत्
अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत् अचुच्चीत्

मुद्रिधाविति तत्र हि हस्तग्रहणो गोराख्ये दृश्या हस्तः परिग्रहाय मिश्रयथा तस्या मुद्रिसेव प्रयासा न बाधतु रित्यादावति प्रसंगः ॥ अथो
 तेरेयेत्यनेनादिहो वदिभयति अथोतेरेयेति निषयमात् ॥ नवास्या अथोतिमात्रे निषयस्यार्थसंशयमात् ॥ तथा ये हि नाश्नइत्ये

ते १ च सचं ये चे सचिता लोच दृशने लोचते पुत्रोक्ते शव यन्तापां पाचिशे
 चे शवच श्वचिगतो शवचते श्वचते कचवन्धने कचते काचिदिष्टिवंधन
 पोः वकांचे मचमुचिक कने ककने इभः शास्त्राच्च कथनमित्यने मेवे
 मुमुंचे मचिधारतो क्वापयूजनेषु ममच्चे पचि यन्ती करतो पंचते
 पुच प्रसादे लोचते तुकुचे सजगतिस्था नार्जनी पार्जनेषु अर्ज
 ते मुद्रिधौ सकारैकदेशो रेको हस्तयेन गृह्यते तेन हि हस्त्यानुदया
 न्दने सजिभृजी भर्जने उपसर्गाद्वितीति हृदि प्रांर्जते संजांचके आ
 र्जिष्ठ ॥ एज्ममेज्मभाज्म सिपौ एजाञ्चके ईज गतिकुत्सिनपोः ईजांचके

यथासा ॥ यद्यदि हस्तग्रहणो गोराख्ये दृश्या हस्तः परिग्रहाय मिश्रयथा तस्या मुद्रिसेव प्रयासा न बाधतु रित्यादावति प्रसंगः ॥ अथो
 तेरेयेत्यनेनादिहो वदिभयति अथोतेरेयेति निषयमात् सर्वसिद्धमिति भाष्यकै पट्ट्या
 यद्यदि हस्तग्रहणो गोराख्ये दृश्या हस्तः परिग्रहाय मिश्रयथा तस्या मुद्रिसेव प्रयासा न बाधतु रित्यादावति प्रसंगः ॥ अथो
 तेरेयेत्यनेनादिहो वदिभयति अथोतेरेयेति निषयमात् सर्वसिद्धमिति भाष्यकै पट्ट्या

१८

इति धर्मैः शब्दैः इन्द्रति इन्द्राश्वकारुधिदिभ्रथयवे वयमर्गिहतीपादिः
 धिं इति भ्रथयवंकरो तीसर्थः धि इति पाठान्तरम् गडिधर्मेकदेशे भ्र
 नत्वा इषः पंचैते न ति इ विषया इति काश्रपः । अन्ये तु ति इ मधि सु नि
 रित्तिकुत्तावा म नि इति प्र रित्त इति दुन दि स म् को आदि र्नि दु ड वः
 उपदे शे धातो ए घा व ते इतः सुः ॥ न न् इति इति ला न्त सो पो न नं १८
 घातं च दि भ्रा ला दे व च न् न् च दि वे छा पां० त त्रं इ क दि भ्र दि क
 दि भ्रा ला द ने तो द ने च० च क न् च क न् च क न् लि क दि व दि दे य न्

द्वे ह्येव विधौ पद्य

लोपदेशश्च तवर्गवत्तुर्धनतनाधते न चोश्चके द्विसोपदेशतामाहुः
उपसर्गस्य साखेपितोपदेशस्य। उपसर्गस्याब्धिमिताय रस्य तोपदेशस्य
धातोर्नस्य ताः स्यात्समाखेऽसमाखेपि प्रता हति प्रणि न हति अर्द्धगतौ पा
यने च अत आह तस्मात्तु द्विह न द्विह लोधात्ता ही धी भू ता एकारात्
रस्य तु ऽस्यात् न आनर्द्ध आर्द्धीति नर्द्धगर्द्धशब्दे योपदेशत्वाभावात् न
ताः प्रनर्द्धीति न गर्द्धीति नर्द्धीति सायाम् तर्द्धीति कर्द्धकुत्सिते शब्दे कुत्सि
ते कौन्ते कर्द्धीति खर्द्धीति दंशकं दंशहिंसा हिंसायां दंशकक्रियायामि
त्यर्थः खर्द्धीति च खर्द्ध अति अतिवर्धने अन्तति आनन्तं अं हति आन
तस्मात् तच्छब्देनात आदेति कृतदीर्घः पराम्भते उपस्थितत्वात् ताह ही धी भू ता हिति ५॥

देवपवतु- असुवधेभ्योऽसि यच्च विविदिदुःखं त्रिभुवनं तत्रापि असुवधे तदसि संतुल्यते संयोगात्परत्वात् तत्र परत्वागुरो
 सि० को ति० कित्यस्य कानि विधे कसा सुखाहुः २॥

१२

मराऽने मंक ते कक'स्ये सोस्यं गर्वश्चाप'स्य' ० कक'ते च क'के ० कुक'क'क'
 आ'तने को'क'ते वुक'के चक'ते वक'के ० असुवधेभ्योऽसि० कित्यं गुणात्सूचयि
 प्रतिवेधेन चक'त' प्रो'प्रतिष्ठाते च ० चक'ते चके क'क'ि'व'कि'श'व'कि'त्र'कि'टो
 रु'त्रो'क'क'क'व'क'क' म'क'क'दि'रु'टी'रु'ति'रु'ती'रु' र'धि'र'धि'ग'त्य'थिः कंक'ते ०
 उ'ठो'के पु'त्रो'के ० सु'धा'तु'षी'पु'ष्य'क'ती'नां स'त्य'प्र'ति'वे'धो'व'क्त'व्यः ०
 छ'के ० अ'व'त्त'ती'पा'द'न'पा'दि'रित्येके ० स'धि'भो'ज'न'नि'क'ता'व'पि'अ'धि' १२
 य'धि'म'धि'ग'त्या'न्तो'पे'आ'कु'पो'नि'ड'ग'तो'ग'त्या'रं'भे'चे'त्य'न्ये ० अं'घ'ते
 आ'न'न्ये ० पं'घ'ते म'धि'के'त'वे'च ११० रा'व'ला'व'द्रा'व'साम' धे'रा

विस्त्रि-शु-ध-शु-धो-शु-शु-ध-न-लोप-शु-ध्यात-अथक-व-ग-गि-पान-ताः-अनु
 रा-ते-तो-दि-व-ला-दि-श-त-श-मि-क-से-व-ने-ता-ए-ध्या-दिः-इ-त्या-दि-रि-स्ये-के-०-श-मि-क-ते-०
 शि-शि-के-लो-क-र-श-ने-लो-क-ते-पु-लो-के-०-लो-क-सं-घा-ते-सं-घा-तो-ग्रं-थः-स-र्वे
 ह-ग्रं-थ-प्रा-न-स-व-ध्या-पा-रो-ग्रं-थि-त-र्था-आ-द्यो-ऽक-र्म-को-दि-ती-ये-स-क-र्म-कः-०-लो-क-
 ते-इ-क-ध्र-क-श-को-सा-ह-वोः-॥-सा-हो-व-दि-रो-ह-स-च-दि-इ-के-दि-ध्र-के-०-दे-क-
 शं-का-पा-म-दे-क-ते-१-से-क-अ-क-स्त्र-कि-अ-कि-१-र-कि-ग-तो-३-यो-इ-न-पा-इ-पः-॥
 दो-ता-ए-ध्या-ही-अ-वो-प-देश-ता-न-वः-सि-से-के-०-श-कि-शं-का-पा-म-०-शं-क-ते-०
 श-शं-के-अ-कि-ए-न-ह-रो-अं-क-ते-आ-नं-के-०-कि-को-दि-स्ये-वं-क-ते-म-कि-

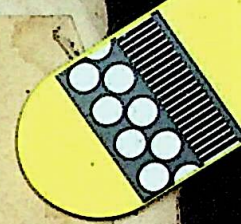
द्यो नमः ॥ उद्योतेति दिव्यनेचीति विवेधात् पूर्वदिक् उकारस्य वासां गत्यवधी चत्वारः ॥ सवर्गदिग्गिताधित्वागुत्तरे उद्यो-
 तरे जगता स्वस्थानि यत्र नान्यतर इत्यादि सर्वादिर्घः स्यादित्यथास्तमः ॥ कथं स्येव च धो स्थानि यथास्तमः ॥ उद्यो-
 तरे न स्थानि यत्र समसर्वे रात्र्यहोरात्राः स्याम धीराः ॥ सन्निपाते ति आदि सति धातोर्लोपस्येवमाद्यतः स्यादिति भावः ॥ २
 लिङ्गोपस्यु-नाशब्दाते पुनर्लिङ्गस्य रसात्

२०

दश इह धातेषु । रिखत्रयत्रिखिषिखिदस्य पिचतुः पठंति केचित् । अम्यासस्य
 सवर्गे अम्यासस्य इयत्तो वरापिोरिपडु-पडौ सौ इति तोडिचि उद्योत-सन्निपा-
 तपरिभाषया इजादेरित्याम्न उद्यतुः उद्युः इह सवर्गो दीर्घस्याम्यासग्रहो न
 ग्रहणाच्च स्यः प्राप्नो नमयति सकृत्पृथक् तत्प्रात् आं गत्यादिपठ्यप इत्रन्
 सां प्रहत्या कृत्वे कृते ततो दीर्घः धातोर्हो गंवन्सीपइति चोत्तरं परं त्यास्य उद्यो-
 ति-पयत्तुः पंरुति-मेरुतुः लमिकम्पने च-पुमिजुमिपुमिपठने ० पुं
 गति च घहसने-घघति जघाघ-मघिमराडने-शिधि आचारात् अथ च
 धर्मीयान्ताः तत्रानुदात्ते एकविंशतिः । यवर्हिपौ-षचसेचने सेचने

उद्योतेति दिव्यनेचीति विवेधात् पूर्वदिक् उकारस्य वासां गत्यवधी चत्वारः ॥ सवर्गदिग्गिताधित्वागुत्तरे उद्यो-
 तरे जगता स्वस्थानि यत्र नान्यतर इत्यादि सर्वादिर्घः स्यादित्यथास्तमः ॥ कथं स्येव च धो स्थानि यथास्तमः ॥ उद्यो-
 तरे न स्थानि यत्र समसर्वे रात्र्यहोरात्राः स्याम धीराः ॥ सन्निपाते ति आदि सति धातोर्लोपस्येवमाद्यतः स्यादिति भावः ॥ २
 लिङ्गोपस्यु-नाशब्दाते पुनर्लिङ्गस्य रसात्

आतेति-अत्र अम्यासस्येति सूत्रं सप्तमं तदिदमेवेत्यादि यद्वा च पूर्वदिक् पूर्वदिग्गिताधित्वागुत्तरे उद्यो-
 तरे न स्थानि यत्र समसर्वे रात्र्यहोरात्राः स्याम धीराः ॥ सन्निपाते ति आदि सति धातोर्लोपस्येवमाद्यतः स्यादिति भावः ॥ २
 लिङ्गोपस्यु-नाशब्दाते पुनर्लिङ्गस्य रसात्

चते धाद्यइतिकेचित् प्राद्यभावामेव० आवायो हे सुमि० ११६ शसाच क
थने शसाचते १०० अथ परस्मैपदिनः पञ्चाशत् फक्क नीचै र्ग तो निवे र्ग
तिमं दगमनम अश ह्यौ वै हारश्च फक्क ति ११८ त क सहने त क ति त
कि क्क जीवने तं क ति १२० पु क्क मषरा मषरांश्च रवः पु क्क ति ० क ल स
हने प्रनिक ल ति ओ ल रा ल ला ल प्रा ल शो वरा ल म र्च पोः ॥ शा ल
ला ल प्पा पो शा ल ति ० ड ल ड लि व ल व लि म ल म लि रा ल रा लि र ल र लि
ल ल ल लि इ ल इ लि इ ल व ल र ॥ ग र मि अ मि व मि म मि त मि ल मि अ मि
श मि इ मि रि मि लि मि ग ल य र्चिः ॥ द्वितीया न्ताः पञ्च ६१ रु ती पा न्ता रु प्र पो

येनमः
सिकोति.

२७

तिष्ठात्तु अतिष्ठ अतिष्ठाताम अतिष्ठत् तितेवे तिसिधे तिसिधपाते तिसि
धिरिरे तिसिधे तिसिधपाते तिसिधिरिरे. तेषकंपनेच ग्लेपदेन्ये ग्लेपते पुणेच
कम्पनेवेपते केपनेच ग्लेपच चात्कंपनेगतोच सूत्रविभागादिति स्वाप्तिमे
त्रेषसुचकार मंतरेणापदित्वाकंपनइत्येवैतत् इत्याह ग्लेपे रथमे इतपु
नः पाठः मेवरेच सेचगतो च पूष सज्जगाम चपते. स्वस्वममत्र चपश्च
एषामतदकारोऽम्पाससोपश्चस्यात् कितिसिधिसेदिधसिच त्रेपेत्रेपा
ते त्रेपिरै दुदित्वादित्वा चपिता च पा चपिषीछ. चपिषीछ कपिचरने
कपते चकं च रवि रवि अविशर्के. रम्ये रम्ये आनम्ये रवि अ वसं

२७

२५

२३

所

१७७७

येनमः
सिकोति-
२६

येदतुःपेदिथ अपदीत अपदीत वदस्योरे यवदनुः यवदिथ मदमद निवासन
योः कडकशुजीवने रदुपरिभाषतो हं दुति शदत्ययोः यस्मात्कारेत्येके हदति मसद-
हदपुदउदउपधाते आठति- उदत्येके उदां वकार पिडहिंसा संकेशनयोः ॥
शदकेतयेच शुदप्रतिधाते- शुदीतिस्वामीशुं दतिकुदिच कुंठ ति लुठिआ
सत्येप्रतिधातेच- शुदिशे सरौ रुदि लुठिग तौ चुडु भावकरतो भावकारता
मभिप्रायसूचनम चुडुति युवुडु अड अभिपोगे अडुति आनड कडकोक
शेकडुति चुडाह्यस्त्रयो दोषधाः तेन द्विपि संयोगान्नसोपः प्रत त क त इत्यादि २६
कीइविहारेचि कीड तुह तोडने तोड ति पुतोड तूडइत्येके उह हूह होह गतो

अ २ कर्कस्यभावः
कारकस्यतस्मिन् २३

इपुत्तरिति. द्विजेकतेषां नेषां वदति यथांथादिनां तं गत्या सवर्गसिद्धिः सत इयद्. केचिन्नुपारतां गंगं वरीय इति सोचं वा धियापता
 नये हसमानाश्च यत्नं नास्तीति यावत्तु अभ्यासो गोरथेका रस्य संघाति ही जलो प्रतिस्था नि तया तयोः समो नाध्रपत्ता स॥ अतएव
 हीर्घ इताः किं ही सि हीर्घो यधी वसे इत्युः ननु तास्य थयो रस्या सत्त्वय इ. उ. र्ध्वः तास्य कर्तव्ये डवः चरस्मिन्निति क्तिमु
 वेकचमगिजेकः ३

केटति. कटति ईकारः श्ये रितो निष्ठाया मिती तानि खे धार्यः केचिन्नु इरि
 तं मत्थानु मि कृते कंठ ती स्यादिव इति अन्ते च ई ई इति प्रश्लिष्य अप
 ति इषा व ईवे तुः इपुः इषयिथ इषेथ. इषाप इषप. हीर्घ स्वति
 जादे रित्या मि अवां चकारे स्यादि. ५ हाहंति मडिभूषायां कुटिवैकसे
 कुंडति. कुंडत इति तु हाहे गतम्. मुट पुट मने. चुटि अस्मोभावे मु
 टि खण्डने मुंडति पुटि चे से के पुंडति रुटि लुटि से पे हं टति लुं टति
 रुटि लुं टि इत्येके रुटि लुं टि सरे. स्फुटि विशरतो इरित्या इ. वा अस्फु
 टत. अस्फुटि त स्फुटि सपिके चित इरित्या नुम स्फुटति पठयं

पठयति
 पठयति

तायो स्थानि यभ्राये ना स्यतो इति प्रतिषेधादिति चे न मेधम्. अस्फुटि यहा सामर्थ्यादेव स्थानि यत्ना प्रपतेः ननु ना
 तिसा सामर्थ्यम इति इति इति इति हो सायका शत्यादिति चे न मेधम न हो क मरुत रसां यो गतम् प्रयो चति अन्यथा हि अस्या सत्या ती वी

इध्वयनु-अर्धवराः। ओषनिषद-ध्याभादेकजिह्वतेइति प्राप्नुमः॥
 सिकोसू-अराटगपनादिभ्यः। ङाहैरपवाइत्यनेनयाधत्ते॥३॥

१५५

३०

श्चनसंशयोति ननु स्पृशपूर्वर्त्तितपूर्वपसंज्ञापामगः। पूर्वपरस्यान्तिमि
 तात्परस्यनस्पराः स्यात्संज्ञापाननुगकार्यवधानेदुरिचनासिकास्यदुता
 सःअगःकिमसंज्ञामपनमगावनमअराटगपनादिभ्यइति निपातनास्यसाभा
 धमाश्रित्यअगइतिप्रसारणातंभावे। स्पृशकिमस्पृशनासिकः। **पुरराभा**
धानस। नासिकायाःनस्रथास्यादित्यादिबुधुराणाः। **पुरराभा**। वन्तेत्रयोप्यते
पुरराभास। **पुरराभासः**। **पुरराभासः**। प्रादेवेनासिकाशब्दस्तइत्तादुहृहीहेरक्यात
 नासिकायानसादेशश्चअसंज्ञार्थेवचनम। **इत्ता**। नासिकाअस्य। **इत्तासः**
उपस। **उत्ता**। इत्ताइतिस्त्रुतम्। **भाषाकार**। **आह**। **उपस**। **गर्दिहृ**। **उप**
 सस्यस्यान्तिमितीत्यरस्यनसांनस्पराः स्यादुहृत्तम्। **प्रसा**। **सः**।

१५५

अत्रस्यभाष्यप्रामाण्यायेनोच्यते शत्रुनिर्देशेनश्रु
 तस्यपुराणनैतदुपसंगतंसाधयात्पुराणैवमेवह॥

नका२

वक्ष्यात् सिद्धिं सविष्णुनीपयासदीर्घसकलः । जलजान्ती स्यान्ना किम सिद्धिं स
 विष्णुशकदम-स्युसाज्जावेराय पदिः । अक्षरान्नादिपत्र-अंगुले सिद्धिं अ
 गुल्यन्तादुद्धीहेः वक्ष्यात् सिद्धिं पदेः वं चंगुल्यो पश्यतत्तप्यो गुल्यं दहे । अंगु
 लीसदशापवध्यानादिविन्नेपराका कमुच्यते वदुद्धीहेः किमं देंगुली प्रमारा
 मस्या चेंगुलापकी । तद्विज्ञाथे तिततुह वेततुह वस्यो गुले रित्वं दहेति
 किम-पंचांगुलिहस्तः । द्वित्रिभ्यां मर्द्धुः । आभ्यां मर्द्धुः वक्ष्यादुद्धीहे द्विमर्द्धुः ।
 त्रिमर्द्धुः नेतुर्न तत्रेऽप्यवर्द्धः । मजोनेतायासां ताम्रानेना रात्रयः । अन्तर्
 द्विभ्यां वसो मर्द्धुः । आभ्यां लोमोऽप्यादुद्धीहे अन्तर्लसः । अन्तर्लसिका
 वाः संसायो न संसायोऽसात् । नासिका-तादुद्धीहे रक्ष्यात् । नासिकशक

धर्हि लोमः ३

देवो नामः
सिक्तोति.

म्य ३

३८

वेदेवते देवते का स शब्द कुत्सायाम का सांचके भास्य शिक्ते वभासे राश्ट
राश्टरावे नाशते प्रगाशते. राशकोटि खेन सते भसमये वभासे आः ३
सिद्ध्यायाम आशंसते अतु सु अ इ ने न ग्र सि न ग्य स ई ह चे छायाम
ईहां चके वदिस हि पृष्ठो वं ह ते व वं हे मे ह ते अ हि न तो अ हं तं आ नं हे ग ह
ग कु कुत्सायाम न ग हं न ग ले. व र्ध व ल्प प्राधान्ये ओष्वा दी व र्ध व ल ह्य
रिभाषण हिंसा क्वा इ ने पु इ ने पाष्वा दी के चितु पूर्व वो ई सो ष्वा हिताम
न पो रो ष्वा हितां चारुः प्रि ह ग तो चि प्रि ह व र्ध न र्ध व र्ध प्र व न्ने आ
घो ई सो ष्वा दिः अ न्तः के व लो ष्वा दिः उभाध व्वा ष्वा दि इत्यपरे मे ह ति

३८

उपलव २
केशः

धरतो कन्तते वधन्ते. मिन्ता विद्योपादने शिन्ताते. मिन्ता मिन्तापाम
 लाभे लाभेव मिन्ताते केशे अथ्यन्ता पांवाधि वाधने इति दुर्गः केशाते
 चिन्ता केशे एन्ता केशी प्राये चिन्ताते शिन्ता मोप्रे ज्योपन पन नि
 पम प्रतादेशे मुदीन्ताते दिशिन्ता ईन्ता दर्शने ईन्ता अन्ते ईन्ता गतिहि
 सा दर्शने मुदीन्ता चन्ते. भाष्यन्ता पांवाधि भावते वधस्तेहने दंत्वा
 प्यादिः पथर्वे तेह अन्तिन्तापाम ग्येव इत्येके अन्तेन्ता अन्तेषां
 जिनेवे. वेव प्रपत्ते. जेव तोव एव प्रेव गतो जेवते नेवते एषां च
 केचिप्रेवे रेव हेष हेष अथ्यन्ते शब्दे आद्योपकथे ततो द्वौ अश्वश

श १

इत्येवमः

सिद्धोति

ममवीर्यादीदिति वलिकी गुणोत्तिष्ठतेमाद्योऽतोऽतिस्तत्रैवकारप्रश्लेषधुन्तामामधानपीनमवीरिसत्रसंघमा
शंकाहिनोऽप्येवमविम्व्योनेतिऽहेनत्रनिषेधव्यवस्थतश्चित्तं ॥ मध्येऽवधारणापेनास्यनिषेधस्यातोऽप्येव
तन्मात्रवार्धक्यता २॥

दि१

३६

तिराजति एतवैधन्यतिस्तुतिहं साकरावाश्वचकारादतोः कृणोतीत्या
दिधिजोतिवतं श्रवणं ह्येव मयवर्धने मेवतुः मेवुः श्रमं जीतं ॥
श्रवणं सत्तागति कांतिप्रीतिस्तुतिश्रवणमप्रवेशश्रवणस्याम्य
पावनक्रियेष्टादिप्राधाप्यासिं गनहिंसा दानभाताज्जि ॥
श्रवति श्रवमाभधानं श्रवीतं धातुगतिपुष्टोः स्वरिते तधाधीति
धावते दधाध दधावे श्रवो ह्यमाताः आत्मनेपदि न धुन्त विन्त सं
दीपनस्नेशनजीवनेषु धुन्त तेऽधुन्तो विन्त ते दिधि न्ते ऊन्त

श्रमावी
त २

३६

अतो सोपः २

एविधिविजिधिक्रीतानार्थाः हि न्यतिदिन्यति-धिन्यिकृतेषा एव अनयो
 रकोसेन्तादेशः स्यादुप्रत्ययश्चेशाधिवये तस्य स्थानि वभवावा एव धूप
 धगुतो न उप्रत्ययस्य पितुगताः धिनोति धिनुतः धिन्यंति सोपश्च
 स्यान्वत्तरस्यो धोः असंयोगापूर्वेषु प्रत्ययोकास्तदन्तस्यांगस्य
 सोपोधा स्यात्तथोपावोः धिन्यः धिनुवः धिन्मः धिनुमः धिधितुपर
 सागुताः धिमोमि-उतश्च प्रत्ययादसंयोगापूर्वित् असंयोगापूर्वेषु
 पः प्रत्ययोकास्तदन्तादंगात् एव हेतुर्कस्यात् ॥ धिनु नित्यत्वादु
 कारलोपात्पूर्वमाह धिनयाम जिन्ये तीत्यादि एविधिविधिविजि

सप्तमः अध्यायः
एतत्प्रथमं यथाचिन्मात्रं शब्दोक्तं समाप्तः एकलकारणोऽस्मीत्युक्तं तत्प्राप्तिरिति तद्दिशि चिरात् स्थित्वा प्रकृत्यैव
स्यात् ॥ अथ एतच्चतुर्थे वेत्तिकर्मधारयः तर्हि अनाशक्त्यविशेषात् स्यात् इति निपातः स्यात् ॥ १५ पृष्ठे कर्मणि ध्रुवमित्यर्थः राम-राम १५

[illegible]

सिंकोचइतिनेत्रसंकोचइत्यर्थः१

देव्ये नमः
सिक्कोति

३४

तावत्संतानवाचनयोः संतानः प्रतिबंधः तावत्ते तत्तापे अतापि क शस्य
चलनसंवरणयोः शोले वलनवद्वसंवरतोऽसंवरतो च वलनवे वलनो मय
मद्वधा एते मेले ममद्वरे मममद्व परिभाषणहिंसा एते पु वममय
मद्वरे कल शक संख्या नयोः कथं ते च कल्य कल्य अन्ते शक के द्वरे म
शक इति स्वामी अशकस्तु स्त्री भाव इति च ते कल्य देवने तिते चे दि
देवे वेकमेक मय वेकमेक मेक सेचने परिनिविष्ट इति वत्थम परिवे
वते सिवेवे अप सोप देशापो ति न्यासकारा एषः तमरे च विह्वल म ज
वते जिगेवे जिग्रेयवे पिचेवे मेवते शक लेक के क इत्येके देव पु
व गते पु व गतिः पु त गतिः देवते अधा व सन्ताः वर स्ये पदिनः

वध

३४

मा व्याचिरुदमिति ॥ यद्विह्वल धातु संमतो एवा तां त हि धो वदेश लक्षणो स्याप सिद्धि वा यम पि पण्य दृश्येते सि भा वः ३॥

पञ्च भण्डसंज्ञितं चन्द्राग्रामात्मने पद्मनिस्पृष्टं चन्द्रिनिर्दिष्टं करणात्सायका
 त्वादिप्राप्तं वधवे वे वे मे मे चे वे ते वे प्रसापतेनेवे स्वज्ञानं गतिरन्ता
 हिंसाज्ञानेषु आज्ञानं ग्रहणमद्वयं चक्रे. एष गतो दुष्टितं नु संतानेषु दु
 वाचक्रे. पूर्वादिशारतो दुर्गमेव प्रपते प्रपूये कृषीशब्द उदेच कूपते.
 ज्ञानादीधिधनने. चन्द्रमावेत्यादी आवादी. ब्रह्मै. स्फुरते पस्फा वे ॥
 व्यावर्तेत्ति प्रुडिथं विप्रुडिथं व्याव. विभावस्यात् पुन प्रसंगविज्ञाना
 त्कीशब्दस्पष्टिथं एरनेका च इति पण पिब्ये पिप्या ते पिप्येरे हीपज
 नधुध पूरितापि व्यापिभ्यो न्यतरस्याम् ॥ एभ्यश्चोश्चिबरागस्यादेकव ॥ १४
 चनेत शब्दपरे चित्तालुक् चित्ता. वास्यलुक् स्यात्त आवापि प्रवापि

१३८

जु. सोमद्व

नैऋतसहस्रां यत् यै वाकाराखसुविः कीमांसकडुर्हृदः। वापागाकेकुत्सितैः। पूर्वसूत्रा
 यथाहः वायनापिः श्रगाककुत्सितैः। उपमानाजिसामान्यवचने। घनइयश्यामः घनश्या
 मः इह प्रद्युषिदंतसदृशे। अन्तर्गता कप्रितिसूत्रविनुम। लोकि कविग्रहे इयशब्दः पुत्र
 ज्यते पूर्व निपात निवमापं सूत्रम। इयमित्याद्यादिभिः सामान्याप्रयोगे। उपमेयं या
 द्यादिभिः सहस्रां यत् साधारणधर्मस्याप्रयोगे सति। विशेषस्य पूर्वनिपातापं सूत्रं॥
 पुरुषाद्याद्युः नैसोमः। आद्यादिराकृतिगताः सामान्याप्रयोगे किम। पुरुषाद्याद्युः इयशब्दः।
 विशेषतां विशेषेण। यदुःखम। भेदकं सुखं न संसमानाधिकरतो न भेदेन बहु संश्रव
 तं नीत्यसुखं नित्यम। यदुःखं अहंतात्कविन्तियम। कसमप्यः कविन्तर
 मो जामहः सः। पूर्वीवाप्रथमवर्गमजघन्यसमानमध्यमं वीरश्वं। पूर्वनिपातनि

मध्य १

१३८

कृतद्वितीयसमासेकशेषसन्ना
धेनाधानुरूपः पञ्चशतपः १

५१

संज्ञायां न इति नः सर्वनाम्नोक्तं त्रिमात्रेणुं मभ्यायः पूर्वसाध्याप्रियावस्येति त्रिषरे
ऊर्ध्वीहो। कृतेप्रियाशब्देऽतएव पूर्ववोस्तत्पुरुषः। तेन साध्याशब्दे आकाऽऽहृतः
पूर्वसाध्याप्रियाः रिक्तुसमाहरे। नास्त्यनभिधत्। संख्यायास्तद्वितीयं च संज्ञाया
तद्वितीयमपत्यवातामातुरः। पञ्चगावधनं पश्येति त्रिषरे व ऊर्ध्वीहावां च तत्तत्पुरुष
स्य विकल्पे प्राप्ते। वन्द्यतत्पुरुषकोरु। एवेति स समासवचनम्। गो रत द्वित्युक्तिः।
त गो नतात्पुरुषा दन्त्या समासात् नतौ न तु तद्वित्पुक्तिः पञ्चगावधनः पंचानां
गवांसमाहाः। संख्या पूर्वो द्विगुः। तद्वितीयं च त्रिषरे नतस्त्रिविधः संख्या प
चो द्विगुः स्यात् द्विगु एकवचनम्। द्विगुर्थः समास एव च तस्या त सनपुंस
कमिति नपुंसकम वं वगावम। कुत्सितानि कुत्सनेः। कुत्स मानानि कुत्स

हा २

[illegible][illegible]

अथोक्तं साहित्यप्रमाणस्य नेत्यर्थं कर्तृशक्तिप्रधानमित्यर्थः शब्दं कतिरिति असमासे कतिरिति स्यादिति भावः एकस्यैव प्रमाणस्य। अस्य तत्त्वकृतिके सत्त्वापादितौ चेतनेन समानाधिकरणम्।

श्री गुरु
सि. जे. गु

[illegible][illegible]

नानिहवकी दुर्लभा ॥ भव्यागारे पंचमी प्रसेगात् ॥ तत्रैति शिखः शम्भुदिकुशख इति ॥ प्याप्यानेन सं प्रत्यदि क
कृतिये पिबेवनी वेहाले अथप कृतिये नवकी तस्य परवेति निर्देशात्

पृथं नामिः नामिः यः पूये मितागः स
 को वसना यय वइ सयः नामि रि सि रि
 २ योता (स-स-रा) य वमी नम न पूय रि
 भाग स्य ना रि न य मुः न रि क रि क नी
 भूते नो य ना स न स मा सो न स यः का य
 न स्य रि व पूय का यो नामिः ६

[illegible]

भवनं भूयः प्रसी

३३

श्रीराम
सिकोसु.

वस्य २

१३७

आपन्तजीविकायाः परिमार्गिना. परिहे चयाचि नासुयंतेन सहकाः समाय
नोमसो जातस्य स मास जातः छह मातः दोपारकोः समाहारो हः छहो मातस्येति
विम्वः ५०० एवैन परिमार्गिना हि गोः सिधवेयहनां तत्तुह वस्येय वस्येय नमः
द्विभहनी जातस्य छह मातः अनो न इति वस्येय मातो न शः पर्थे त्रुन सं
व्याः समाहार न निवेधः सप्तमी शो ५०० सप्तम्यन्तं शो राडा रिभिः प्राग्गत्य
नो ५०० ५०० अन्तं शो राडाः अधिशयोः ५०० एवैन अधुता पदादिति वः
इश्वरधीनः सिध ५०० वस्येय ५०० एवैन सप्तमी प्राग्गत्य संकाशेय सिधः
अतप शुक्लः स्यात्सीधर्कः वक्रधर्कः ध्यान्तं रातो वे. ध्यान्तं याचि
नासह सप्तम्यन्तं प्राग्गत्य निजपा मतीये ध्यान्तः इवती ध्यान्तः

पक्ष ३

१३७

नवचनम्। एकदेशिसमासविषयकोपसगनिनिषेधः २
 द्वितीरिति ३

मतात्रतेवराहिसादिसिद्धमश्वत्थः अर्द्धनपुंसकसमासमासया व्यर्थशब्दानित्यं जी
 येसमासवत्। एकविमन्तावषष्ट्यं तेन पञ्चषष्ठीवाहिसिध्यति अर्द्धवीप्यस्याः
 अर्द्धवीप्यसीत्कीयेकिमग्रामार्द्धः। इत्येवमप्यर्द्धवीप्यसीनामद्वितीयं ती
 यमनुर्थपुर्वीप्यन्यतरस्याम्। एतान्येकदेशिनासहप्राथम्यद्वितीयं भिन्ना
 द्वितीयं भिन्ना एकदेशिना किमद्वितीयं भिन्नाप्राथम्यद्वितीयं भिन्ना
 ग्रहणासामर्थ्यसुरतागुतातिनिषेधं प्राथिसापन्ते वळीसमासः भिन्नाद्विती
 यमेव प्राथम्येव द्वितीयप्राथम्ये द्वितीयप्राथम्येति समासः प्राथम्यं जीवि
 कां प्राथम्यजिविकः जीविकाप्राथम्यः प्रापन्तजीविकः जीविकापन्तः इह सूत्रे द्वि
 तीयप्राथम्य इति नित्यं अकारो विधीयते। तेन जीविकां प्राथम्यं प्राथम्यजीविका

२३
 पाः

अर्द्धनपुंसकं अर्द्धमिति निर्देशादवाकीयस्येति वपुंसकग्रहाणित्यनपुंसकार्थमित्यर्थः ॥

श्रीराम
सिकोलु.
१३८

धर्मप्राप्तिसहितेति

त १

तेने वासमासो रेचकतया प्रवेशेन। पूर्विका लेक सधर्जित पुराण नवके
वसाः समाप्त अधिकारो न। विशेष रा विशेषे तो नि सिद्धे पूर्व निषां निषमाथं
सूत्रम् एक शब्द स्यादिक संज्ञे संज्ञाया मिति निषम बाध नार्थ मा पूर्व स्मातः
पश्चादनु लिपुः। स्नातानु लिपुः एक नाथः सधर्जा सिकाः नाने वापिकाः पु
राणा मिमांसाकारः। नवपाठकाः। केवल वे पुकराणाः। ~~क संज्ञे संज्ञाया~~। समा
नाधिकार तो नेत्या पादपरि समापे धिकाः संज्ञाया मेवे ति निषमाथं सूत्रम्
पूर्वविकामशमी सधर्जितः नेह उता का कनाः। पञ्चवाह राणां तद्विषयेति
~~समाहारे वा~~। तद्विषये विषये उता रप है परतः समाहारे वा चोदिक सं
ज्ञे प्राग्वाहा पूर्व स्यासा संज्ञां भव चोर्व शास्त्रः समापे कते दिक् पूर्वपदा

त २

१३८

च २

मनुकमपराधमः
 द्योतमः
 सिद्धोः

१४०

किं तज्जायोनरत्नं तिरः पोटायुधं तिस्रो कुरुति पयः गच्छिष्ये नु वशावेह इह क्व वराणी प्रवृत्तं
 श्रोत्रिणा ध्यायक धृतेऽमीतिः तत्पुत्रः समानाधिकरणाः कर्मधारयः पुंमत्कर्मधार
 यजातीये शो पुं कर्मधारये जातीयो देशीययोश्च परतो भावित पुंस्यकात्वरुतः भा
 यो वस्मिन्नतथाभूतं पूर्वमुच्यते पुराति विधादिह्यप्राप्ताः पुम्यभावेऽनेन विधीय
 ते महा नवमी कृष्णवर्तु ईश्वरी महाप्रिया तथा कोपधारे प्रतिष्ठितः पुम्यभावेः
 कर्मधारयो हे प्रतिप्रसूयते पावकस्त्री इतमाप्ती वस्मभाप्ती सुकेशभाप्ती
 प्राप्तराभाप्ती यद्यं पावकजातीया पावक ईश्वरीये वादि पुम्यभावेऽनेन विधीय
 सप्तमस्तानां इह पुत्रं तिरः श्रुत्वा स्तोत्रः ५ इति श्रुत्वा कतिपयमे गच्छिष्ये सप्तमस्त
 ता गो गच्छिष्ये नु वं प्रसूतिका गोधेनुः वशा वन्ध्या गो वशा वेह इह मद्या

१४०
 वसतक

पुत्रे नश्यति वदते उदशित उदशित
 पयः

इच्छातु
सिकोति

अच्छातामिति लोपाभावे आतोडित
इतिप्यारितिमाधः १९॥

३९

अच्छातं क्त्वासा चि-अजाहोतडि-अस्यस्योपः स्यात् अलोन्वस्य अछ १
नलोत्तमै ग्राह्य ग्राहते-बुधिकोतिकारतो बुधते ४५ बुधे केचित्तद्यवेत्युपधे
पठन्ति अथाह-न्य-ताः परस्मैपदिनः बुधिरविशब्दने विशब्दनं प्रतिशा
नं ततो न्यासिन् न चेदित्येके-शब्देऽस्य न्वेचेदुः चोषति घोषिता इति स्या
इदं अचुषते-अघोषित ॥ अन्तु-आपौ अन्तोऽन्यतरस्याम् अन्तो ३९
याश्चुषस्यः स्यात् कर्त्रेणैसा च धातुके परे-वन्ते शप् अन्तोति अ
न्तोतः अन्तोति अन्तोति-अन्तं तः अन्तंति-आनन्त आनन्ति
आनन्त-अन्तिता अन्त अन्तिष्यति स्फोरितिकलोपः षडोकः सि अन्त्य

हेवधतुः
सिकौति.

४०

परिग्रहइत्येकेस्तुर्न आररे दुस्तुर्न आनाइइति धाचिकोपाठः अथ शौहेत्य १
नमस्तुर्नराभि स्वमरः॥ कान्तिधाहि मास्ति कां न्तायाम द्रान्ति धान्ति धान्ति
छोरधाशितेय च वषणने पु वष तवतु के पृषय के मजस्ते वे वषरूपमृषा
पामः शस्यप्रसवे तावयोप्यादिः पृषहिंसायाम गृषय भूषआलंकारे भूष
ति उषरुजायाम उषोचकार इषउंछे ईषां चकार कषरुषशिष गष मष
शष वषमषरुषरिवहिंसाधीः॥ तत्पवकोताययोप्यादिः सपृमोदुन्योका
यकाय चत्याय शिशोय शिशोविष शोका अशिज्जित अशेव्यर जेवतुः
ममृषतुः शेषतुः यवषतुः मेवतुः॥ तीवसाह पुमरुषरिवः इच्छेसाहः परस्य
ताहेतार्द्धधातु के द्वा स्यात् रेचितारेका रोचिष्यति रेचिता रेका रेच्यति भव
वि १

४०

प्रतिज्ञासीति उपसर्गोदसमासेष्विति प्रसं